વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, શ્રાવણ વદ-૧૦, ગુરુવાર, તા. ૪-૯-૧૯૮૦
વચનામૃત-૩૫૫, ૩૫૭. પ્રવચન નં. ૨૪

વચનામૃત-૩૫૫. અંતમેં. '**નિસ્પૃહ ઐસા હો જા કિ...**' અંતર સ્વરૂપ પ્રાપ્ત કરનેકે લિયે નિસ્પૃહ ઐસા હો જાના '**કિ મુજે અપના અસ્તિત્વ હી ચાહિયે,...**' મેરા અસ્તિત્વ જો આત્મા પૂર્ણ આનંદ આદિ અસ્તિત્વસ્વરૂપ, વહ એક હી મુજે ચાહિયે, દૂસરી કોઈ ચીજ નહીં ચાહિયે. આહાહા..! ઐસી લગની લગે. '**એક આત્માકી હી લગન લગે...**' અપના નિજ સ્વરૂપ શુદ્ધ ચૈતન્ય સ્વભાવ ઉસકી ત્રિકાલી હયાતી, વહી મુજે ચાહિયે. આહાહા..! ઐસી ભાવનામેં '**ઔર અંતરમેંસે ઉત્થાન હો...**' અંતરમેં આત્માકી લગન હો ઔર અંતરમેં પુરુષાર્થ હો. લગન ઔર પુરુષાર્થમેં ઉત્થાન હો '**તો પરિણતિ પલટે બિના ન રહે.**' તો પરિણતિ-પર્યાય પર-ઓરકે લક્ષ્યસે જો પલટતી હૈ, વહ સ્વ-ઓર પલટે બિના રહે નહીં. આહાહા..! શબ્દ તો થોડે હૈં, ભાવ (ગહન હૈ).

નિસ્પૃહ તો ઐસા હો જાના ચાહિયે કિ મુજે મેરા અસ્તિત્વ (ચાહિયે). મેરી હયાતી જો હૈ ત્રિકાલી વસ્તુ, ઉસકે સિવા મુજે કુછ નહીં ચાહિયે. ઐસી નિસ્પૃહ દશા હો ઔર અંતરમેં લગન લગે ઔર અંતરમેં પુરુષાર્થ ઝુકે તો પરિણતિ અર્થાત્ પર્યાય પલટે બિના રહે નહીં. આહાહા..! ઐસી ચીજ હૈ. વહ કોઈ બાહરકી ક્રિયા યા આચરણસે પ્રાપ્ત હો, ઐસી યહ ચીજ નહીં હૈ. બાહ્ય આચરણ ઔર બાહ્ય ક્રિયા લાખ, ક્રોડ કરે.. આહાહા..! લાખ બાતકી બાત.. આતા હૈ છહ ઢાલામેં? 'નિશ્ચય ઉર આણો, છોડી જગત દ્વંદ્વ ફંદ, નિજ આતમ ધ્યાવો.' ભગવાન અનંત આનંદ ઔર અનંત જ્ઞાનસ્વરૂપ (હૈ), જિસકા સ્વભાવ અનંત-અનંત આનંદ, જ્ઞાનાદિ અનંત ગુણકા પિંડ હૈ વહ. ઉસકી લગની લગે તો પરિણતિ પલટે બિના રહે નહીં. પરિણતિ પર સન્મુખ જો હૈ, વહ પરિણતિ સ્વસન્મુખ હો જાયે. આહાહા..! ભાષા બહુત થોડી હૈ, ભાવ (ગહન હૈ). વહ ૩૫૫ (પૂરા હુઆ).

મુનિરાજકા નિવાસ ચૈતન્યદેશમેં હૈ. ઉપયોગ તીક્ષ્ણ હોકર ગહરે-ગહરે ચૈતન્યકી ગુફામેં ચલા જાતા હૈ. બાહર આને પર મુર્દે જૈસી હોતી હૈ. શરીરકે પ્રતિ રાગ છૂટ ગયા હૈ. શાંતિકા સાગર ઉમડા હૈ. ચૈતન્યકી પર્યાયકી વિવિધ તરંગે ઉછલ રહી હૈ. જ્ઞાનમેં કુશલ હૈં, દર્શનમેં પ્રબલ

હૈં, સમાધિકે વેદક હૈં. અંતરમં તૃપ્ત-તૃપ્ત હૈં. મુનિરાજ માનોં વીતરાગતાકી મૂર્તિ હોં ઈસ પ્રકાર પરિણમિત હો ગયે હૈં. દેહમેં વીતરાગદશા છા ગઈ હૈ. જિન નહીં પરંતુ જિનસરીખે હૈં. ૩૫૬.

૩૫૬. અબ મુનિરાજકી બાત આયી. '**મુનિરાજકા નિવાસ ચૈતન્યદેશમેં હૈ.**' શરીર, વાણીમેં તો નહીં, પરંતુ પુણ્ય ઔર પાપમેં, શુભાશુભમેં ભી, મુનિરાજકા વાસ-નિવાસ નહીં હૈ. આહાહા..! '**મુનિરાજકા નિવાસ ચૈતન્યદેશમેં હૈ.**' જહાં રાગ ઔર દ્વેષ હૈ નહીં. ઔર અકેલા ચૈતન્ય અનંત-અનંત ગુણકા સ્વરૂપરૂપ નિજ દેશ. આહાહા..! નિજ દેશ-ચૈતન્યદેશમેં હૈ. '**ઉપયોગ તીક્ષ્ણ હોકર...**' જાનને-દેખનેકા ઉપયોગ સૂક્ષ્મ ઔર તીક્ષ્ણ હોકર '**ગહરે-ગહરે ચૈતન્યકી ગુફામેં ચલા જાતા હૈ.**' આહાહા..! ગહરી-ગહરી ગુફા અર્થાત્ ધ્રુવ. આહાહા..! અપના જો ધ્રુવ સ્વભાવ, ઉસ ઓર વર્તમાનકી પર્યાય, ઉસકે સન્મુખ અંદર જાતી હૈ. આહાહા..! ફિર ભી વહ પર્યાય ઔર ધ્રુવ એક નહીં હો જાતે. આહાહા..! ઐસી બાત હૈ.

'**ઉપયોગ તીક્ષ્ણ...**' જાનને-દેખનેકી સૂક્ષ્મતા ઐસી હોની ચાહિયે કિ '**ગહરે-ગહરે ચૈતન્યકી ગુફામેં ચલા જાતા હૈ.**' ગહરાઈમેં ધ્રુવકી ઓર હી મુનિરાજકી દશા ચૈતન્યદેશકી ઓર હી ઢલ ગયી હૈ. આહાહા..! પુણ્યકા ભાવ, દયા, દાન, વ્રત, મહાવ્રત પરિણામ આતા હૈ, પરંતુ વૃત્તિ ચૈતન્યદેશમેં બહતી હૈ. રાગ-ઓર વૃત્તિ નહીં હૈ, જાનનેલાયક હૈ. રાગાદિ આતા હૈ, ઉસકા અસ્તિત્વ હૈ, ઐસા જાને. પરંતુ નિવાસ તો અંદર ચૈતન્યગુફામેં હૈ. આહાહા..! યહ બાત ઐસી સૂક્ષ્મ હૈ.

'**બાહર આને પર...**' અંતર ચૈતન્યસ્વભાવ જ્ઞાયકભાવ જાગૃત સ્વભાવ, જો અપનેમેં જાગૃતપના કાયમ સ્વભાવી હૈ. જાગૃતપના હૈ વહી આત્મા હૈ. રાગાદિ, દ્વેષાદિ કોઈ આત્મા નહીં. આહાહા..! જો અપનેમેં પરકો જાનતા હૈ, ઐસા કહના, વહ ભી વ્યવહાર હૈ. પરકો જાનનેમેં અપની પર્યાયકો હી જાનતા હૈ. ઐસી ચૈતન્યશક્તિકી ગહરી ગુફા... આહાહા..! મુનિ ઉસમેં ચલે જાતે હૈં. ઉસમેં દૃષ્ટિ ચલી જાતી હૈ. બારંબાર મુનિરાજકી પરિણતિ અંતરકી ઓરકે ઝુકાવમેં ઢલતી હૈ. આહાહા..! '**બાહર આને પર મુર્દે જૈસી દશા હોતી હૈ.**' એક ઓર ચૈતન્યદેશ, એક ઓર મુર્દા. આહાહા..! ભાષા બહુત સાદી હૈ. પરંતુ... એક ઓર ચૈતન્યદેશ પ્રભુ, ઉસકી જિસકી અંતર પરિણતિ પલટી, પરિણતિ અર્થાત્ જિસકી અવસ્થા પલટી, ઉસકો ચૈતન્યદેશ સ્વ ઔર પુણ્ય-પાપ આદિ બાહર હૈ. બાહર આતા હૈ તો મુર્દે જૈસા હૈ. ઉસમેં ઉત્સાહ નહીં હૈ. રાગ

ઔર પુણ્ય-પાપકા ભાવ આતા હૈ, કોઈ બાર આર્તધ્યાન ભી હો જાતા હૈ, મુનિકો રૌદ્રધ્યાન નહીં હૈ. રૌદ્રધ્યાન પંચમ ગુણસ્થાન તક (હૈ). યહાં કહતે હૈં, મુર્દે જૈસી દશા હો જાતી હૈ. આહાહા..!

જૈસે મૃતક ક્લેવર હો, વૈસે ચૈતન્યદેશકી અપેક્ષાસે ચૈતન્યદેશ ઔર સ્વભાવસે વિપરીત ભાવમેં પુણ્ય ઔર પાપભાવ, પુણ્યભાવ વિશેષ હૈ, ઉસમેં ભી મુર્દે જૈસી દશા હૈ. આહાહા..! '**શરીરકે પ્રતિ રાગ (એકતા) છૂટ ગયા હૈ.**' શરીરકે પ્રતિ રાગ અર્થાત્ એકતા છૂટ ગયી હૈ. થોડા અસ્થિરતાકા રાગ રહા હૈ, ફિર ભી ઉસ રાગકા રાગ નહીં હોતા. રાગકા રાગ નહીં હોતા. ચૈતન્યકે પ્રેમકે આગે.. આહાહા..! અનાકુલ આનંદકંદ પ્રભુ ચૈતન્ય, ઉસકે અંદર લગનીકે પ્રેમકે કારણ રાગમેં આતે હૈં, પરંતુ મુર્દે જૈસા દિખે. આહાહા..! જાગૃતિ સ્વભાવકી અપેક્ષાસે અજાગૃતમેં આતે હૈં તો જૈસે મુર્દા આયા ઐસે આતે હૈં. આહાહા..! યહ મુનિકી દિશા.

'**શાંતિકા સાગર ઉમડા હૈ.**' મુનિરાજ કિસકો કહેં! આહાહા..! તીન કષાયકા જહાં અભાવ (હો ગયા હૈ), ઉતની તો શાંતિકા સાગર ઉમડા-ઉછલા હૈ. શાંતિકા સાગર ઉછલા હૈ. આહાહા..! શાંતિ.. શાંતિ.. શાંતિ. ઈતની શાંતિ કી શાંતિકા સાગર ઉછલા હૈ. આહાહા..! ક્યોંકિ કષાય તો સંજ્વલન જિતના અલ્પ હૈ. સંજ્વલન-જરા-થોડા. બાકી તો શાંતિ હૈ. આહાહા..! '**ચૈતન્યકી પર્યાયકી વિવિધ તરંગે ઉછલ રહી હૈં.**' ચૈતન્યકી પર્યાય જ્ઞાનકી. અરે..! જ્ઞાન ઔર આનંદ, વીર્ય આદિ ચૈતન્યકી જો પર્યાય હૈ નિર્મલ, વિવિધ તરંગે ઉછલ રહી હૈ. અનેક પ્રકારકે તરંગકે ઉછાલે યુક્ત પરિણતિ રહી હૈ. ભાષા થોડી સાદી હૈ, ભાવ બહુત ગહરે હૈં. આહાહા..! '**તરંગે ઉછલ રહી હૈં.**'

'**જ્ઞાનમેં કુશલ હૈં,...**' મૈં જ્ઞાનસ્વરૂપ હૂં, ઔર ઈસકે સિવા દૂસરી ચીજકો ભી જાનતે હૈં, પરંતુ જ્ઞાનમેં કુશલ હૈં. રાગાદિ વ્યવહાર આતા હૈ મુનિકો, પરંતુ રાગમેં કુશલ હૈં, જાનનેવાલે હૈં. આહાહા..! '**જ્ઞાનમેં કુશલ હૈં, દર્શનમેં પ્રબલ હૈં,...**' દર્શનઉપયોગ લો તો ભી પ્રબલતા હૈ. સમકિત-દૃષ્ટિ તો દ્રવ્ય પર હૈ. આહાહા..! '**સમાધિકે વેદક હૈં.**' શાંતિ. લોગસ્સમેં આતા હૈ, શ્વેતાંબરમેં. સમાહિવર મુત્તં દિંતુ. લોગસ્સમેં. શ્વેતાંબરમેં લોગસ્સ આતા હૈ, ઉસમેં. સમાધિ અર્થાત્ આત્માકી ઓરકી ઝુકાવકી શાંતિ. રાગાદિ હૈ વહ અસમાધિ-અશાંતિ હૈ. આહાહા..! અપની '**સમાધિકે વેદક હૈં.**' સમાધિકા વેદનેવાલા હૈ. સાથમેં જ્ઞાન આ ગયા હૈ. સમાધિમેં જ્ઞાનાદિ અનંત ગુણ (આ ગયે).

રાતકો પ્રશ્ન હુઆ થા ન? જ્ઞાન ભી સાથમેં વેદતા હૈ. ક્યોંકિ અનંત ગુણમેં

એક અતીન્દ્રિય આનંદકા રૂપ હૈ. અનંત ગુણકી સંખ્યામેં અતીન્દ્રિય એક આનંદ નામકા ગુણ હૈ. તો સબમેં આનંદ હૈ. જ્ઞાન આનંદ, દર્શન આનંદ, ચારિત્ર આનંદ, શાંતિ આનંદ, સ્વચ્છતા આનંદ, કર્તૃત્વ આનંદ, ભોક્તૃત્વ આનંદ, ઉન સબ ગુણોંમેં આનંદ (હૈ). ક્યોંકિ એક-એક ગુણમેં અનંત ગુણકા રૂપ હૈ. આહાહા..! રૂપકા અર્થ, જૈસે જ્ઞાન હૈ ઔર અસ્તિત્વ નામકા ગુણ ભી અંદર હૈ. તો અસ્તિત્વ ગુણ ભિન્ન હૈ ઔર જ્ઞાનગુણ ભિન્ન હૈ. ફિર ભી જ્ઞાન હૈ, હૈ, ઐસા અસ્તિત્વકા રૂપ ભી જ્ઞાનગુણમેં હૈ. અસ્તિત્વ ગુણકે કારણસે નહીં. અપને સ્વરૂપમેં હૈ. ઐસે પ્રત્યેક ગુણ હૈ. અસ્તિત્વ ગુણ ઉસમેં હોને પર ભી અપને પ્રત્યેક ગુણમેં હૈ ઐસા સ્વરૂપ ઔર રૂપ ભી અપનેસે હૈ. આહાહા..! ક્યા કહા સમજે?

આત્મામેં અસ્તિત્વ નામકા ગુણ હૈ. સત્ સત્. ઔર જ્ઞાનગુણ હૈ, આનંદગુણ હૈ. તો પ્રત્યેકમેં અસ્તિત્વકા રૂપ હૈ. અસ્તિત્વ ગુણ ભિન્ન (હૈ). એક ગુણ દૂસરે ગુણમેં જાતા નહીં. પરંતુ દૂસરે ગુણમેં ઉસકા અસ્તિત્વકા રૂપ અર્થાત્ જ્ઞાન હૈ, આનંદ હૈ, વીર્ય હૈ, ઐસા અપને કારણસે અસ્તિત્વકા હૈ પના હૈ. અસ્તિત્વ ગુણકે કારણસે ઉસકા અસ્તિત્વ હૈ નહીં. આહાહા..! ઐસી સૂક્ષ્મ બાત.

કહતે હૈં, '**સમાધિકે વેદક હૈં.**' મુનિરાજ તો આનંદકે વેદક હૈં. શાંતિકે વેદક હૈં. રાગ આતા હૈ, વેદક ભી હૈં થોડે, પરંતુ ઉસકી મુખ્યતા ન કહકર, સમાધિકે હી વેદક હૈં. સમાધિ અર્થાત્ શાંતિ. આધિ, વ્યાધિ, ઉપાધિ રહિત સમાધિ. આધિ-કલ્પના, વિકલ્પ. વ્યાધિ-શરીર. આધિ, વ્યાધિ, ઉપાધિ-બાહરકા સંયોગ. ઉપાધિ-બાહ્ય સંયોગ. વ્યાધિ-શરીરમેં રોગ. આધિ-કલ્પના, પુણ્ય-પાપકી કલ્પના. આધિ, વ્યાધિ, ઉપાધિસે રહિત સમાધિ. આહાહા..! જિસમેં ઉપાધિ સંયોગચીજ તો નહીં હૈ, પરંતુ જિસમેં શરીરકી વ્યાધિ-રોગાદિ નહીં હૈ. પરંતુ જિસમેં કલ્પના પુણ્ય-પાપકી કલ્પના જો આધિ હૈ, વહ ભી સમાધિમેં નહીં હૈ. આહાહા..! ઐસી સમાધિકા વેદન હૈ.

'**અંતરમેં તૃપ્ત-તૃપ્ત હૈં.**' અનંત-અનંત ગુણકા પિંડ પ્રભુ, ઉસકે આશ્રયસે અનંત ગુણકી એક સમયમેં વ્યક્ત પર્યાય અનંત ગુણકી પ્રગટ હુયી, ઔર વહ ભી તીન કષાયકે અભાવસે સબ પ્રગટ હુયી, ઉસસે તૃપ્ત-તૃપ્ત હૈં. આહાહા..! જૈસે ભૂખા મનુષ્ય આહાર-પાની અનુકૂલ મિલે તો તૃપ્ત-તૃપ્ત લગતા હૈ. વહ તો બાહરકી જડકી બાત હૈ. યહ અંતરકી ખુરાક. આત્માકા અંદર ખુરાક. આહાહા...! શાંતિ, આનંદ, સ્વચ્છતા, જ્ઞાન, દર્શન, આનંદ આદિ અંતરકા ખુરાક હૈ. ઉસ ખુરાકમેં.. આહાહા..! વેદક હૈં, તૃપ્ત-તૃપ્ત હૈં. આહાહા..! દુનિયાસે પૂરી અલગ બાત હૈ.

'**મુનિરાજ માનોં વીતરાગતાકી મૂર્તિ હોં...**' આહાહા..! વહ તો વીતરાગસ્વરૂપ

હી આત્મા હૈ. ત્રિકાલ વીતરાગસ્વરૂપ આત્મા હૈ. ઐસી પર્યાયમેં વીતરાગતા આ ગયી. આહાહા..! જૈસી વીતરાગકી શક્તિ ઔર સ્વભાવ હૈ, વૈસી પર્યાયમેં ભી વીતરાગતા આ ગયી. વીતરાગકી મૂર્તિ હૈં. આહાહા..! રાગ ઔર દ્વેષકા કણ-અંશ બિના અકેલા વીતરાગમૂર્તિ આત્મા હૈ. આહા..! મુનિરાજકા. નીચે પંચમ ગુણસ્થાન આદિમેં તો દો કષાય હૈ. એકમેં અતૃપ્તિ ઔર ઉતના દુઃખ હૈ. ચૌથે ગુણસ્થાનમેં ભી તીન કષાયકા સદ્ભાવ હૈ. ઉતના વહ વેદન ઔર દુઃખ હૈ. પરંતુ ઉસસે રહિત જિતના હુઆ ઉતના જ્ઞાન ઔર આનંદકા વેદન હૈ. મુનિકો તો તીન કષાય રહિત હુઆ. આહાહા..! શાંતિકા સાગર જો આત્મા, પૂર્ણ વીતરાગતામેં તો પ્રગટ હો જાતા હૈ, પરંતુ મુનિરાજકો શાંતિકા સાગર ઉમડ જાતા હૈ. આહાહા..! શાંતિમેં સમાધિ.. સમાધિ, આનંદ.. આનંદ.. આનંદ. આનંદ. તૃપ્ત-તૃપ્ત રહતે હૈં. આહાહા..! '**માનોં વીતરાગતાકી મૂર્તિ હોં...**' જાને. માનોં અર્થાત્ જાને કિ વે તો વીતરાગકી હી મૂર્તિ હૈ. ભગવાન આત્મા વીતરાગસ્વરૂપ હૈ, ઐસી પર્યાયમેં વીતરાગતા આ ગયી હૈ.

નિયમસારમેં તો પદ્મપ્રભમલધારીદેવ કહતે હૈં કિ મુનિરાજમેં ઔર વીતરાગમેં ફર્ક માને, વહ જડ હૈં, ઐસા કહતે હૈં. પદ્મપ્રભમલધારીદેવ નિયમસારમેં દો શ્લોક હૈ. ઉસમેં એક શ્લોક તો ઐસા હૈ કિ ભગવાનમેં ઔર મુનિરાજમેં થોડા રાગકા અંતર હૈ. એક શ્લોક ઐસા હૈ. બાદમેં દૂસરા શ્લોક લિયા કિ વીતરાગમેં ઔર મુનિમેં ફર્ક માને, હમ જડ હૈં. હમ જડ હૈં, ઐસી ભાષા લી હૈ. આહાહા..! સાધુ. આહાહા..! વીતરાગમેં ઔર મુનિરાજમેં કોઈ ફર્ક માને વહ જડ હૈ. આહાહા..! ઉસે ચૈતન્યકી જાગૃતિ અંદર તીન કષાયકે અભાવકી હો ગયી. જગમગાતી જ્યોતિ ચૈતન્યપર્યાયમેં શક્તિરૂપ તો થી ત્રિકાલમેં સબમેં, પરંતુ યહ તો પર્યાયમેં જગમગાતી જ્યોતિ (પ્રગટ હુયી). અનંત અનંત ગુણકી અનંતી વ્યક્તિ પ્રગટ દશા જહાં હુયી, આહાહા..! વહાં વહ તૃપ્ત-તૃપ્ત માનોં વીતરાગકી મૂર્તિ હૈ. આહાહા..!

'**ઈસ પ્રકાર પરિણમિત હો ગયે હૈં.**' સાક્ષાત્ માનો વીતરાગકી મૂર્તિ હો. ઈસ પ્રકાર પરિણમિત, પર્યાયમેં પરિણમન, અવસ્થા હી ઉસ રૂપ હો ગયી હૈ. જૈસા વીતરાગ સ્વભાવ ત્રિકાલ હૈ, વૈસી પર્યાયમેં વીતરાગ પરિણતિ હો ગયી હૈ. આહા..! ઉસે મુનિ કહેં. આહાહા..! '**દેહમેં વીતરાગ દશા છા ગઈ હૈ.**' આહાહા..! દેહમેં ભી.. 'ઉપશમરસ વરસે રે પ્રભુ તારા નયનમાં..' વૈસે પૂરી દેહમેં ઉપશમરસ-શાંતરસ (છા ગયા હૈ). ભક્તામર સ્તોત્ર તો ઐસા કહતે હૈં કિ જિતના શાંત પરમાણુ હૈં, પરમાણુ, વહ સબ પ્રભુકે શરીરમેં આકર પરિણમિત હો ગયે હૈં. જિતને પરમાણુમેં.. ઉસકી શાંતિ અર્થાત્ જડકી, હાં! આહાહા..! વહ સબ પરમાણુ પરમાત્મા તીર્થંકરકે શરીરમેં

આકર (બસ ગયે હૈં). શરીર ઉપશમરસકા પિંડ હો, આત્મા તો ઉપશમરસકા પિંડ હૈ હી, પરંતુ શરીર ઉપશમરસકા પિંડ હૈ, ઐસા દેખતે હૈં. આહાહા..! શરીરમેં ભી થોડી ભી ચપલતા યા વિકૃતિ નહીં હૈ. આહાહા..! ઐસી દશા વીતરાગકી હૈ, વૈસી મુનિકી હો ગયી હૈ, ઐસા કહતે હૈં. '**ઈસ પ્રકાર પરિણમિત હો ગયે હૈં.**' આહાહા..!

'**દેહમેં વીતરાગદશા છા ગઈ હૈ.**' દેહમેં વીતરાગદશા છા ગઈ. દિખે, ઐસા દિખે. દેહ તો જડ હૈ. શાંત.. શાંત.. શાંત. વીતરાગ સ્વભાવ જહાં પૂર્ણ પ્રગટ હુઆ, તો દેહમેં ભી માનો શાંતિકી છાયા દિખે. શાંત.. શાંત.. શાંત. આહાહા..! દેખો! યહ મુનિકી પરિભાષા! '**દેહમેં વીતરાગદશા છા ગઈ હૈ. જિન નહીં...**' ભલે વે જિન નહીં હૈં, '**પરંતુ જિનસરીખે હૈં.**' આયા ન પહલે? મુનિરાજને.. વીતરાગ ઔર મુનિમેં થોડા-સા ભી ફર્ક નહીં માનના. યહ. '**જિનસરિખે હૈં.**' જિનસરિખે જિન હૈં. આહાહા..! જિનસરિખે જિન હૈં. જિન ભલે નહીં હૈં, પરંતુ જિનસરિખે જિન હી હૈં. આહાહા..! અકેલા વીતરાગભાવ. વિકલ્પકી કલ્પનાકી જહાં શાંતિ હો ગયી હૈ. અકેલા ચૈતન્યમૂર્તિ ભગવાન અપની પર્યાયમેં વીતરાગતારૂપ પરિણમિત હો ગયા હૈ ઔર અકેલી વીતરાગકી છાયા, દેહમેં ભી માનો વીતરાગકી છાયા દિખે. ઐસી દશા પ્રગટ હુઈ હૈ. આહાહા..! ઐસી મુનિકી પરિભાષા હૈ.

ણમો લોએ સવ્વ સાહૂણં. ઐસે. આહાહા..! ૩૫૬ (પૂરા) હુઆ ન?

ઈસ સંસારમેં જીવ અકેલા જન્મતા હૈ, અકેલા મરતા હૈ, અકેલા પરિભ્રમણ કરતા હૈ, અકેલા મુક્ત હોતા હૈ. ઉસે કિસીકા સાથ નહીં હૈ. માત્ર ભ્રાંતિસે વહ દૂસરેકી ઓટ ઔર આશ્રય માનતા હૈ. ઈસ પ્રકાર ચૌદહ બ્રહ્માંડમેં અકેલે ભટકતે હુએ જીવને ઇતને મરણ કિયે હૈં કિ ઉસકે મરણકે દુઃખમેં ઉસકી માતાકી આંખોંસે જો આંસુ બહે ઉનસે સમુદ્ર ભર જાયેં. ભવપરિવર્તન કરતે-કરતે બડી મુશ્કિલસે તુજે યહ મનુષ્યભવ પ્રાપ્ત હુઆ હૈ, ઐસા ઉત્તમ યોગ મિલા હૈ, ઉસમેં આત્માકા હિત કર લેને જૈસા હૈ, બિજલીકી ચમકમેં મોતી પિરો લેને જૈસા હૈ. યહ મનુષ્યભવ ઔર ઉત્તમ સંયોગ બિજલીકી ચમકકી ભાંતિ અલ્પ કાલમેં વિલીન હો જાયેંગે. ઈસલિયે જૈસે તૂ અકેલા હી દુઃખી હો રહા હૈ, વૈસે અકેલા હી સુખકે માર્ગ પર જા, અકેલા હી મુક્તિકો પ્રાપ્ત કર લે. ૩૫૭.

૩૫૭. ૩૫૭ લિયા હૈ. '**ઈસ સંસારમેં જીવ અકેલા જન્મતા હૈ,...**' કોઈ સંગ નહીં. યહ બાત એકત્વ સમ્મતિમેં આ ગઈ હૈ. આત્મા આત્માકે કારણ વહાં જાતા

હૈ, કર્મ કર્મકે કારણ સાથમેં જાતે હૈં ઔર કર્મકે નિમિત્તસે, નિમિત્તકે વશ, ઉસસે નહીં, વિકાર ભી વિકાર અપને કારણસે જાતા હૈ. યહ આ ગયા હૈ. આહાહા..! આત્મા આત્માકે કારણસે જાતા હૈ, કર્મ કર્મકે કારણ જાતે હૈં ઔર વિકાર ભી વિકારકે કારણ જાતા હૈ. તીનોં ભિન્ન-ભિન્ન રહતે હૈં. આહાહા..! નિશ્ચયકી બાત પરમ સત્ય રુખી લગે ઔર એકાંત જૈસી લગે. ઈસમેં માનો કોઈ વ્યવહાર નહીં આયા. વ્યવહારકી બાત ક્યા કરની? વ્યવહાર તો પૂરા વ્યવહાર હૈ. વિકલ્પસે લેકર સમસ્ત લોકાલોક વ્યવહાર હૈ. એક ભગવાન આત્મા વીતરાગમૂર્તિકી દૃષ્ટિ, જ્ઞાન, અનુભવ ઔર સ્થિરતા (હુયી), ઉસમેં ભી મુનિકી સ્થિરતા.. આહાહા..! ઉસકે સિવા વિકલ્પસે લેકર પૂરા સંસાર વ્યવહાર હૈ. પૂરા લોકાલોક વ્યવહાર હૈ. નિશ્ચયમેં એક અપના આત્મા. વ્યવારમેં વિકલ્પસે લેકર પૂરા લોક. આહાહા..!

યહાં કહતે હૈં, '**ઈસ સંસારમેં જીવ અકેલા જન્મતા હૈ,...**' અકેલા હૈ. ભલે કર્મ કર્મકે કારણ, વિકાર વિકારકે કારણ (હોતા હૈ). કોઈ સંગ અંદરમેં એક હુઆ હૈ, ઐસા હૈ નહીં. આહાહા..! '**ઈસ સંસારમેં જીવ અકેલા જન્મતા હૈ, અકેલા મરતા હૈ,...**' આહાહા..! દેહ છોડકર અકેલા ચલા જાતા હૈ. પૈસા, બડા મકાન પાંચ-પાંચ ક્રોડકા બનાયા હો, ઠાઠમાઠ.. આહાહા..! અકેલા જાતા હૈ. અકેલા આયા ઔર અકેલા જાતા હૈ. કોઈ દૂસરી ચીજ ઉસકી ઉસમેં હૈ નહીં. દૂસરે કર્મ ભલે જાય, પરંતુ વહ તો ભિન્ન હૈ. આહાહા..! '**અકેલા મરતા હૈ,...**' કર્મકે કારણસે નહીં. અપની યોગ્યતા ઈતની (હૈ). નિશ્ચયસે તો ઐસા હૈ, આત્મા ભિન્ન ચીજ હૈ. દોકો તો સ્પર્શ ભી નહીં હૈ. એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો છૂતા હી નહીં. આહાહા..!

ભગવાન આત્મા આયુષ્યસે યહાં રહા હૈ ઐસા કહના વહ તો નિમિત્તસે કથન હૈ. બાકી આયુષ્યકે પરમાણુકો તો ભગવાન છૂતે ભી નહીં. ઔર વહ પરમાણુ આત્માકો છૂતા નહીં. પરંતુ અપની લાયકાતસે શરીરમેં રહતા હૈ. આયુષ્યકે કારણ રહતા હૈ ઐસા કહના વહ નિમિત્તકા કથન હૈ. આહાહા..! સમજમેં આયા? અપની યોગ્યતા ઉતની હૈ, ઉસ અનુસાર રહતા હૈ. કર્મ તો નિમિત્ત પરવસ્તુ હૈ. ઉસકે કારણસે આત્મા રહતા હૈ ઔર વહ કર્મ ખલાસ હોતા હૈ તો ચલા જાતા હૈ, વહ સબ વ્યવહારકા કથન હૈ.

ઈસલિયે યહાં કહા, '**અકેલા મરતા હૈ,...**' આયુષ્ય પૂરા હુઆ ઈસલિયે દેહ છૂટ ગયા, (ઐસા નહીં હૈ). ઉતની યોગ્યતા અનુસાર વહાં અકેલા રહા. આહાહા..! ઈસ દેહમેં, અપની યોગ્યતા-લાયકાતકી પર્યાય, જિતને કાલ અપની યહાં રહનેકી યોગ્યતા હૈ ઉતના કાલ રહતા હૈ. યોગ્યતા પૂરી હુયી તો દેહ છોડકર ચલા જાતા

હૈ. આયુષ્ય પૂરા હુઆ તો ચલા ગયા, ઐસા કહના વહ વ્યવહારસે કથન હૈ. એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો કભી છૂતા નહીં. આહાહા..! એક પદાર્થ દૂસરે પદાર્થકો, અરે..! દૂસરે પદાર્થકો-જડકો તો માલૂમ ભી નહીં હૈ કિ મૈં કર્મ હૂં. આયુષ્યકો માલૂમ હૈ કિ મૈં આયુષ્ય હૂં? ભગવાન આત્માકો માલૂમ હૈ કિ મેરી યોગ્યતા અનુસાર મૈં યહાં રહતા હૂં ઔર યોગ્યતા પૂર્ણ હો ગયી તો યહાંસે નિકલ જાયેગા. આહાહા..! નિમિત્તકે કથન શાસ્ત્રમેં ગોમ્મટસારમેં તો ઐસા આયે કિ જ્ઞાનાવરણીયસે જ્ઞાન રુકા. આયુષ્યકે કારણ શરીરમેં રહતા હૈ. આહાહા..! અંતરાય કર્મકે કારણ અંતરાય પડતી હૈ. આહાહા..! વહ સબ નિમિત્તકા કથન હૈ. બહુત સંક્ષેપસે ઐસા કહના કિ અપની પર્યાયકી યોગ્યતાસે વહ હૈ.. નિમિત્તસે હોતા નહીં, ઇતના લંબા નહીં કહકર... ઐસા કહ દિયા હૈ.

બાકી તો પ્રત્યેક દ્રવ્ય પ્રતિસમય અપની પર્યાયકી સ્વતંત્રતાસે કામ કરતા હૈ. દૂસરા દ્રવ્ય છૂતા નહીં. આહાહા..! એક શરીર દૂસરે શરીરકો છૂતા નહીં. શરીરકો આત્મા છૂતા નહીં. આહાહા..! ઔર શરીર આત્માકો છૂતા નહીં. પ્રત્યેક અપને-અપને અસ્તિત્વમેં (રહતે હૈં).

યહાં વહ કહતે હૈં, '**અકેલા જન્મતા હૈ, અકેલા મરતા હૈ, અકેલા પરિભ્રમણ કરતા હૈ,...**' કર્મ-બર્મકે કારણ નહીં. અકેલા પરિભ્રમણ કરતા હૈ. અપની યોગ્યતાસે પરિભ્રમણ કરતા હૈ. કર્મ પરદ્રવ્ય હૈ, જડ હૈ. પર તો નિમિત્ત હૈ. નિમિત્તકો તો આત્મા છૂતા ભી નહીં. આહાહા..! બહુત કઠિન બાત. '**અકેલા પરિભ્રમણ કરતા હૈ, અકેલા મુક્ત હોતા હૈ.**' મુક્ત હોતા હૈ તો અકેલા. આહાહા..! અપની પર્યાયકી યોગ્યતાસે (મુક્ત હોતા હૈ). આઠ કર્મકા નાશ હુઆ તો મુક્ત હુઆ, ઐસા નહીં હૈ. આહાહા..! ક્યોંકિ આત્મા કભી કર્મકો છુઆ હી નહીં. આત્મા ઉસકો સ્પર્શા ભી નહીં, સ્પર્શ કિયા નહીં. ઔર આત્માને કર્મમેં પ્રવેશ કિયા નહીં ઔર કર્મને આત્મામેં પ્રવેશ નહીં કિયા. આહાહા..! જહાં આત્મા હૈ ઉસી ક્ષેત્રમેં કર્મ હૈં. ફિર ભી દોનોંકા ક્ષેત્ર ભિન્ન હૈ. આત્મામેં વહ પ્રવેશ કરકે રહા હૈ, ઐસા નહીં. આહાહા..! ઐસી બાત વીતરાગકે સિવા (કહીં નહીં હૈ). સ્વરૂપ હી ઐસા હૈ.

'**અકેલા પરિભ્રમણ કરતા હૈ, અકેલા મુક્ત હોતા હૈ.**' મુક્તિ ભી અકેલેકી હોતી હૈ. કર્મ ટલતે હૈં તો મુક્ત હોતા હૈ, ઐસા ભી નહીં. આહાહા..! અપની પર્યાયમેં અપૂર્ણતાકી યોગ્યતા થી તો મુક્તિ નહીં હોતા થા. .. તો મુક્ત હોતા હૈ. વહ તો અપને કારણસે હૈ. કોઈ કર્મકે કારણસે યહાં રહા હૈ ઔર કર્મ ગયે તો મુક્તિ હોતી હૈ, ઐસા હૈ નહીં. આહાહા..! ગજબ બાત હૈ. '**ઉસે કિસીકા સાથ નહીં હૈ.**' એક તત્ત્વકો દૂસરે તત્ત્વકા સાથ નહીં હૈ. સહારા નહીં હૈ. આહાહા..! એક તત્ત્વકે સાથ

દૂસરે તત્ત્વકા સાથ, સાથમેં યહ આયા તો ઈસે આના પડા, કર્મ યહાંસે હટતે હૈં તો આત્માકો યહાંસે હટના પડા, ઐસા હૈ નહીં. આહાહા..! '**ઉસે..**' ભગવાન આત્માકો '**કિસીકા સાથ નહીં હૈ.**' આહાહા..! દેવ-ગુરુ-શાસ્ત્રકા સાથ નહીં હૈ, ગજબ બાત કરતે હૈં. વહ સબ તો વ્યવહારકા કથન હૈ.

'**માત્ર ભ્રાન્તિસે વહ દૂસરેકી ઓટ...**' આશ્રય. '**ઔર ઔર આશ્રય માનતા હૈ.**' માત્ર ભ્રાંતિસે વહ દૂસરેકી ઓટ.. આહાહા..! ઔર ઉસકા આશ્રય (માનતા હૈ). મુજે ઉસકી અનુકૂલતા હૈ, સેઠકી, દુકાનકી, ... તો મુજે ઠીક હૈ. વહ માન્યતા ભ્રાંતિ હૈ, કહતે હૈં. મૈં પૈસેવાલા હૂં, મૈં નિરોગી હૂં, મૈં પુત્રવાન હૂં, મૈં શાહુકાર હૂં, મૈં સેઠ હૂં, આહાહા..! સબ ભ્રાંતિ હૈ. વહ ચીજ ભિન્ન ઔર તેરી ચીજ ભિન્ન. તેરી ચીજ ઔર ઉસ ચીજકે બીચમેં તો અનંત-અનંત અભાવ હૈ. આહાહા..! તો કહતે હૈં, '**માત્ર ભ્રાંતિસે વહ દૂસરેકી ઓટ ઔર આશ્રય માનતા હૈ. ઈસ પ્રકાર ચૌદહ બ્રહ્માંડમેં...**' આહાહા..! ઈસ પ્રકાર ચૌદહ રાજૂલોકમેં '**અકેલે ભટકતે હુએ...**' આહાહા..! '**ઈસ પ્રકાર ચૌદહ બ્રહ્માંડમેં અકેલે ભટકતે હુએ જીવને ઈતને મરણ કિયે હૈં...**' મનુષ્યકી બાત કરતે હૈં. બાકી એકેન્દ્રિય, દો ઈન્દ્રિયકે મરણ કિયે અનંત. યહાં તો મનુષ્યપને ઈતને મરણ કિયે.. આહાહા..! ઈસ પ્રકાર જીવને '**ઈતને મરણ કિયે હૈં કિ ઉસકે મરણકે દુઃખમેં...**' ઉસકે મરણકે દુઃખમેં '**ઉસકી માતાકી આંખોંસે...**' મનુષ્યપના લિયા હૈ. બાકી તો જન્મ-મરણ તો પ્રત્યેક (ગતિમેં કિયે હૈં). એકેન્દ્રિય, દો ઈન્દ્રિય, તીન ઈન્દ્રિયમેં અનંત બાર હુઆ. પરંતુ યહાં મરણકે દુઃખમેં, યહાં પંચેન્દ્રિય, ઉસકી માતાકી આંખોંમેં જો આંસૂ બહે.. આહાહા..! '**ઉનસે સમુદ્ર ભર જાયેં.**'

અષ્ટપાહુડમેં કુંદકુંદાચાર્યકા પાઠ હૈ. કુંદકુંદાચાર્યકા પાઠ હૈ, પ્રભુ! તૂને મનુષ્ય ભવ ઈતને ધારણ કિયે ઔર ઉતની બાર તૂ દ્રવ્યલિંગ ધારણ કરકે મર ગયા. દ્રવ્યલિંગ તો ધારણ કિયા, પરંતુ બાદમેં દૂસરે ભવ કિયે. ઉતને ભવ કિયે કિ તેરે મરને પર તેરી માતાકે આંસૂસે દરિયા ભર જાયે, ઉતની બાર તૂ મરા હૈ. તેરી માતાકે આંસૂ નિકલે, ઐસી-ઐસી અનંતી માતા. આહાહા..! યહ તો પંચેન્દ્રિયકી બાત હૈ, મનુષ્યપનેકી બાત હૈ. એકેન્દ્રિય, દો ઈન્દ્રિય, તીન ઈન્દ્રિય, નિગોદ વહ અલગ. યહાં પંચેન્દ્રિય મનુષ્યકી ...

'**ઉસકે મરણકે દુઃખમેં ઉસકી માતાકી આંખોંસે જો આંસૂ બહે ઉનસે સમુદ્ર ભર જાયેં.**' આહાહા..! ભૂતકાલમેં ઈતને મરણ કિયે, પ્રભુ અનાદિસે સત્તા તેરી તો હૈ. અનાદિઅનંત તેરી સત્તા હૈ. તો તેરી સત્તા કહાં રહી? પરિભ્રમણમેં રહા. પરિભ્રમણમેં તેરા દેહ છૂટનેકે કાલમેં, મનુષ્યપનેમેં, તેરી માતાકી આંખમેંસે આંસૂ બહે. આહાહા..!

બહુત સાલ પહલે એક માં દેખી થી. ઉસકે પુત્રકો પૈરમેં ક્ષય હુઆ થા. એડી હોતી હૈ ન? પૈરકી એડી. યહ ભાગ. ઘૂંટી કહતે હૈં. વહાં ક્ષય હુઆ થા. પ્રત્યક્ષ દેખા થા. વહાં ક્ષય હુઆ થા. દામોદર સેઠ વહાં થે. મુખ્ય મનુષ્ય થા. ઉસકે લડકેકા લડકા થા. યહાં હડ્ડીમેં ક્ષય હુઆ થા. યહ હડ્ડી હૈ ન? વહાં ક્ષય હુઆ થા. સડ ગયા થા. દેખા થા. આહા..! ફિર લડકા મર ગયા. હમ અપાસરેમેં થે. વહાંસે મુર્દા નિકલા. પીછે ઉસકી માં ... પૂરા શરીર.. આહાહા..! અરે..! ઈસમેં.. આહાહા..! પુત્ર કૌન ઔર માં કૌન? અકેલે રહના, અકેલે જાના, અકેલે દુઃખ સહન કરના ઔર અકેલે મોક્ષકા આનંદ કરના. આહાહા..! હમ અપાસરામેં બૈઠે થે. લડકેકા મુર્દા નિકલા. ઉસકી માં પીછે ગિરી. બજારકે બીચ ... ખડી હોકર ગિરે, આહાહા..! ભાન નહીં. જો ગયા વહ આયે કબ? જો હો ગયા, સો હો ગયા. આહાહા..! યહ તો પ્રત્યક્ષ દેખા થા.

યહાં કહતે હૈં, '**ઉસકી માતાકી આંખોંસે જો આંસૂ બહે ઉનસે સમુદ્ર ભર જાયેં. ભવપરિવર્તન કરતે-કરતે બડી મુશ્કિલસે તુજે યહ મનુષ્યભવ પ્રાપ્ત હુઆ હૈ,...**' આહાહા..! ક્યા કહતે હૈં? ભવપરિવર્તન કરતે-કરતે અકેલા મનુષ્ય (ભવ) નહીં. ભવ પરિવર્તન કરતે-કરતે એકેન્દ્રિય, દો ઈન્દ્રિય, તીન ઈન્દ્રિય, ચૌ ઈન્દ્રિય, પંચેન્દ્રિય, નારકી, દેવ, મનુષ્ય, પશુ આદિ. આહાહા..! '**બડી મુશ્કિલસે તુજે યહ મનુષ્યભવ પ્રાપ્ત હુઆ હૈ,...**' અનંત કાલકે બાદ બડી મુશ્કિલસે (પ્રાપ્ત હુઆ હૈ). ....